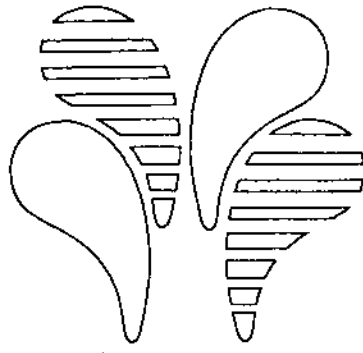

مرکز نوآوری های آموزشی مراآت

عنوان و نام پدیدآور: بسته مدیریت کلاسی، کاربرگ زبان فارسی ۱- گنج‌بخش زمانی، سعید.

مشخصات نشر: تهران: مرآت دانش، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۴۸ ص: مصور، جدول، نمودار.

شابک: 978-600-125-486-4

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

موضوع: زبان فارسی - - آزمون‌ها و تمرین‌ها (متوسطه)

موضوع: زبان فارسی - - راهنمای آموزشی (متوسطه)

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۱ ۴۸ ب ۸۴ ی ۲۶/۲۶ LB۲۰۶۰

رده‌بندی دیویی: ۳۷۳/۳۳۸-۷۶

شماره‌ی کتابشناسی ملی: ۲۸۸۴۶۳۸

بسته مدیریت کلاسی / کاربرگ زبان فارسی ۱

مؤلف: سعید گنج‌بخش زمانی

حروف الفبا:

مریم آقایاری

مرآت دانش

آیدا مراقبتی

حبیبه محبی، مرجان محمدی

طراح جلد: فاطمه عموتقی

تایپ و صفحه‌آرایی: محمد میردامادی

برنامه‌ریزی و نظارت چاپ: رایانه نگار

لیتوگرافی: صیادی / فرانکر

چاپ و صحافی: اول، ۱۳۹۱

نوبت چاپ: ۲۱۰۰۰

تیراژ: ۳۷۵۰۰ ریال

گروه برنامه‌ریزی و تألیف زبان و ادبیات فارسی (به ترتیب

کنترل زمان‌بندی پروژه: الیاس نوبری

کنترل فنی تایپ و صفحه‌آرایی: رقیه احمدی، مهدی امیدگانه

کنترل محتوای پروژه: احمد اصغرزاده

دفتر مرکزی مرآت:

آدرس: تهران، خیابان کریم‌خان زند، ابتدای خردمند شمالی، ساختمان شماره ۸۰

تلفن: ۸۸۸۱۳۵۲۰ - ۹ / فاکس: ۸۸۸۱۳۵۱۹ / سرویس پیام کوتاه (SMS): ۳۰۰۰۴۰۲۰

پایگاه اینترنتی: www.meraat.ir

صندوق پستی: ۱۵۸۵۵ - ۳۷۶

حقوق چاپ و نشر، محفوظ و مخصوص ناشر است و هرگونه کپی‌برداری یا نقل مطالب بدون اجازه‌ی کتبی ناشر پیگرد قانونی دارد.

به نام خدا

مقدمه ناشر

بسته‌ی مدیریت کلاسی چیست؟

بسته‌ی مدیریت کلاسی مجموعه‌ای هماهنگ از رسانه‌ها و ابزارهای آموزشی است که در قالب یک بسته به همراه پایگاه اینترنتی آن با هدف حرکت در مسیر یادگیری فعال در مدارس و مراستای اهداف برنامه‌ی درسی، برای پایه‌های مختلف تحصیلی طراحی و تدوین شده است. بر طبق این تعریف، بسته‌ی مدیریت کلاسی چند ویژگی اصلی دارد:

۱- اجزای بسته‌ی مدیریت کلاسی به صورت هماهنگ در ارتباطی اندام‌وار با یکدیگر قرار دارند.

۲- هر کدام از اجزای بسته‌ی مدیریت کلاسی، خود یک رسانه‌ی آموزشی محسوب می‌شود و نقش خاصی را نیز در فرایند یاددهی- یادگیری ایفا می‌کند.

۳- بسته‌ی مدیریت کلاسی، فناوری‌های دیجیتال را در خدمت فرایند تدریس به کار می‌گیرد.

۴- هدف اصلی طراحی بسته‌ی مدیریت کلاسی بهبود فرایند یاددهی- یادگیری از طریق مدرسه و با استفاده از رویکردهای فعال در یادگیری است. تاکید بسته‌ی مدیریت کلاسی بر فرایند یادگیری است و مدرسه تنها مکانی است که در آن امکان خلق موقعیتی که در آن همه در کنار هم یاد بگیرند، وجود دارد.

در تعریفی دیگر، می‌توان بسته‌ی مدیریت کلاسی را رسانه‌ای آموزشی دانست که از ترکیب رسانه‌های مختلف آموزشی با یکدیگر به وجود می‌آید. بدین معنا که چه بسا بتوان اجزای مختلف این بسته (کاربرگ، کتاب کار و تمرین، کتاب دیجیتال کلاسی، کتاب معلم و آزمون) را به عنوان رسانه‌ی آموزشی مجزا مورد استفاده قرار داد و موقعیت‌های موثری نیز در جهت رسیدن به یادگیری فعال خلق کرد، اما این موقعیت‌ها حالت جزیره‌ای داشته و آموخته‌های قبلی دانش‌آموز را پشتیبانی نمی‌کنند و به همین دلیل علی‌رغم پویایی از پایایی برخوردار نیستند و به تدریج آموخته‌ها نیز در ذهن دانش‌آموز منجر نمی‌گردند.

مجموعه‌ای که در پیش رو دارید، کاربرگ نام داشته و به عنوان یک ابزار آموزشی در قالب بسته‌ی مدیریت کلاسی طراحی و تدوین گشته است. کاربرگ، یک رسانه‌ی آموزشی است که از طریق خلق موقعیت‌های فعال یادگیری در کلاس درس، محتوای آموزشی را با هدف ساخت دانش در خدمت معلم و دانش‌آموز در می‌آورد و پیوسته بازخورد موثری از فرایند یاددهی- یادگیری را به اطلاع عناصر درگیر در جریان آموزش می‌رساند.

کاربرگ چه ویژگی‌هایی دارد؟

از جمله ویژگی‌های کاربرگ که این محصول را به عنوان یک رسانه‌ی آموزشی از سایر کتاب‌های معمول کمک آموزشی متمایز می‌سازد، می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- کاربرگ ابزار ارزشیابی در خدمت تدریس است، با استفاده از کاربرگ معلم از طریق بازخوردگیری موثر و دائم، روند تدریس را به گونه‌ای هدایت می‌کند که دانش‌آموز در جریان ارزشیابی دانسته‌های قبلی خود، در ساخت مفاهیم جدید درسی مشارکت کند.
- کاربرگ ابزار تعمیق و توسعه‌ی اهداف برنامه‌ی درسی از طریق تقویت نقش کتاب درسی در کلاس‌های درس است.
- کاربرگ به عنوان یک رسانه‌ی آموزشی تک برگی و قابل گردش، فرصت واری فرایند یادگیری را برای معلم، دانش‌آموز، مدیر و اولیا فراهم می‌آورد.

- کاربرگ از طریق ارائه‌ی فعالیت‌های گروهی در کنار سایر فعالیت‌ها، بیش‌ترین کمک را به پرورش اهداف نگرشی، مهارتی و دانشی در ذهن دانش‌آموز می‌کند.

- کاربرگ ابزار رشد شخصیت و خلاقیت تمامی دانش‌آموزان را در کلاس درس فراهم می‌کند. کاربرگ از طریق فعالیت‌های متنوع خود، موقعیت‌هایی را در کلاس به وجود می‌آورد که دانش‌آموز کندآموز و تندآموز با مشارکت در آن‌ها بر مبنای توانایی‌های‌شان پیشرفت کنند.

- کاربرگ با استفاده از فعالیت‌ها و ارزشیابی‌های گروهی ضمن آن‌که به خلق فضای فعال یادگیری در کلاس کمک می‌کند، بر جذابیت محیط کلاسی می‌افزاید.

- کاربرگ با آرایه‌ی طیف متنوعی از فعالیت‌ها، به معلم این امکان را می‌دهد تا از رویکردهای مختلف تدریس برای رسیدن به یادگیری موثرتر استفاده کند و از رویکرد تلفیقی نیز در کلاس درس خود بهره گیرد.

کاربرگ چه نقشی را در فرایند یاددهی - یادگیری ایفا می‌کند؟

کاربرگ به معلم کمک می‌کند تا:

- با یک "شروع خوب" تدریس خود را شروع کند. شروع خوب، کمک غیر مستقیم به دانش‌آموز است تا در قالب یک بازی، سرگرمی یا یک فعالیت جذاب، در مورد آن‌چه که از موضوع درس جدید در ذهن دارد، اطلاع روشنی به دست آورد. دانسته‌های گذشته‌ی خود را به پرسش گیرد و برای یافتن پاسخ برای این پرسش‌ها با همکلاسی‌ها ارتباط و تعامل برقرار سازد.

- با استفاده از فعالیت‌هایی که در کشف مفهوم به دانش‌آموز کمک می‌کند، بر مباحث با اهمیت درس بیش‌تر درنگ نماید. فعالیت‌های کاربرگ به گونه‌ای طراحی شده‌اند که هماهنگ با فعالیت‌های کتاب درسی مورد استفاده قرار گیرند و هر جا که کتاب درسی به دلیل محدودیت‌ها از شرح یک مفهوم گذر کرده باشد، با تأکید بیش‌تر بر آن مفهوم، فرایند تدریس را برای معلم تسهیل کنند.

- با یک "پایان خوب" در اوج فرایند تدریس خود را به سرانجامی مناسب برساند. پایان خوبی که شایسته‌ی تدریس موفق معلم در کلاس درس باشد، پایانی است که با یک تعلق و وسوسه برانگیز برای کشف بیش‌تر، دانش‌آموز را به خانه روانه کند. در واقع پایان خوب در تدریس معلم، خود آغاز شروع خوب دیگری برای یادگیری دانش‌آموز در موقعیت‌های دیگر است. طراحی آموزشی کاربرگ به گونه‌ای است که معلم، قادر باشد با شروعی خوب تدریس خود را آغاز کند و در مرحله‌ای مناسب این فرایند را به پایان برساند.

کاربرگ به دانش‌آموز کمک می‌کند تا:

- توانایی تفکر منطقی - قیاسی و قدرت استدلال خود را تقویت کند. یادگیری زمانی در ذهن دانش‌آموز به درستی اتفاق می‌افتد که دانش‌آموز مشاهده کند، میان پدیده‌ها ارتباط برقرار سازد، توانایی طبقه‌بندی پدیده‌ها را به دست آورد، پیش‌بینی کند، مقایسه کند و بر مبنای مشاهده و مقایسه‌اش، فرضیه‌سازی کند و برای فرضیه‌ی خود استدلال منطقی ذکر کند. در طراحی فعالیت‌های کاربرگ، تلاش شده است، تا حد امکان به این ویژگی‌ها توجه شود. طراحی فعالیت‌های متنوع بر مبنای رویکرد حل مساله و اکتشافی، کمک می‌کند تا مفاهیم در ذهن دانش‌آموز به صورت گام به گام و مرحله به مرحله شکل بگیرد.

- با توجه به ویژگی‌های فردی خود به گونه‌ای موثر در فرایند یادگیری مشارکت کند. امروزه دیگر تقریباً در رابطه با این مساله که هر دانش‌آموزی در زمینه‌ی هوشی خاص تواناست و سبک یا سبک‌های یادگیری مشخص به خودی نیز دارد، اتفاق نظر وجود دارد. در طراحی فعالیت‌های کاربرگ، سعی شده است تا ضمن توجه به این تفاوت‌ها، از پدیده‌های ملموس و جذاب برای تدریس مفاهیم انتزاعی و تجربیدی استفاده شود و با طراحی سوالات واگرا به رشد ویژگی‌های شخصیتی دانش‌آموزان کمک بیش‌تری شود.

- با شرکت در فعالیت‌های گروهی در کنار سایر همکلاسی‌های خود "یاد بگیرد، چگونه یاد بگیرد". یکی از شیوه‌های مورد استفاده در کاربرگ به منظور دستیابی به تدریس مشارکتی در کلاس‌های درس، استفاده از فعالیت‌های گروهی است. فعالیت‌های گروهی کاربرگ به گونه‌ای طراحی شده‌اند که حتی‌المقدور امکان پاسخ‌گویی به آن‌ها برای دانش‌آموز بدون مشارکت فعال در گروه همکلاسی‌هایش امکان‌پذیر نباشد. کاربرگ به گونه‌ای تنظیم شده است که در هر هفته‌ی آموزشی، معلم حداقل به یک فعالیت گروهی در فرایند تدریس خود، دسترسی داشته و از آن فعالیت برای بهبود شرایط کلاسی، با توجه به وضعیت دانش‌آموزان استفاده کند. در کاربرگ این نوع فعالیت‌ها، برای برجسته بودن از سایر فعالیت‌ها با علامت سؤال کارگروهی نشانه‌گذاری شده‌اند.

جهت دریافت اطلاعات بیشتر در رابطه با مبانی علمی، نظری و جایگاه بسته‌ی مدیریت کلاسی و اجزای آن در اسناد کلان آموزشی و همچنین آرایه‌ی نظرات و پیشنهادات خود، می‌توانید به سایت www.meraat.ir مراجعه نمایید.

مقدمه مؤلف

«تقدیم به مادرم که صبورانه مرا پرورد و زبان آموخت.»

چرا زبان و چرا زبان فارسی؟

انسان از آغاز درگیر این موضوع بوده است و اکنون نیز تمام رشته‌ها توجهی خاص به زبان دارند، ولی هر کدام جدا از دیگران به شناخت آن می‌پردازند. زبان مهم‌ترین ابزار تفکر است و نباید آن را فقط در شناسایی ریشه‌های کلامی قرار داد. زبان نه تنها بیان‌کننده‌ی اندیشه‌هاست که احساس و عاطفه نیز از درون آن زاده می‌شود. واژگان تنها ابزاری هستند که دردهای درون را منعکس می‌سازند و انسان را می‌لرزانند و دگرگون می‌سازند و انسان را انسان می‌کنند.

زبان، امانتی است که سبب می‌شود ما از محیط اطراف خود فراتر رویم و پادشاه سرزمینی برای خود باشیم. زبان نعمتی است که به ما امکان برقراری ارتباط با دیگران را می‌دهد. باعث می‌شود به کمک آن از اسرار درون خود پرده برداریم و دردهای درون را هویدا سازیم. «زبان، می‌آموزد که واژگان، نماد اندیشه‌هاست و نیروی زندگی یا مرگ در آن نهفته است.»

زبان و کلام، قدرت‌اند، چون به نیروهای پر راز و رازگرونی زندگی می‌بخشند و آن‌ها را از پشت حجاب، بیرون می‌آورند و عیان می‌سازند. زبان علاوه بر این‌ها، امکان تجسم را نیز میسر می‌سازد و به خرد امکان رشد می‌دهد، و از همین دریچه، انسان را به کل عالم پرواز می‌دهد. زبان، حتماً نوع جهان‌بینی انسان را دگرگون می‌سازد.

زبان نه تنها برای ارتباط و حدیث نفس، که مکان آفرینش‌های ادبی و حسی را نیز پدید می‌آورد و انزوای انسانی را می‌شکند و افق‌های گسترده‌ای را نمایان می‌سازد.

پس شناخت مختصات زبان با این همه کارکرد بسیار ضروری می‌نماید، چرا که درک چگونگی زبان و توسعه‌ی آن، پردازش فکر و ذهن را سبب می‌شود و توسعه‌ی تفکر، پیشرفت را به وجود می‌آورد.

در این میان زبان فارسی به دلیل قدمت هزاران ساله، اهمیت شناخت ویژگی‌های آن چند برابر می‌شود چرا که در این گستره‌ی عظیم، کم‌تر به آن پرداخته‌ایم و بیش‌تر از آن گریخته‌ایم. باید دانست که توسعه‌ی تفکر یک جامعه به توسعه‌ی زبان و واژگان و مفاهیم وابسته است و نباید از آن پرهیز نمود.

بنابراین، هدف‌گذاری اصلی در این کتاب، شناسایی شالوده‌های زبان و ویژگی‌های آن در بخش‌های زبان‌شناسی، دستور زبان و معناشناسی است که در این سال‌ها به صورت گذرا به دانش‌آموزان عزیز تفهیم می‌گردد. امید که این مهم با درایت همه جانبه‌ی دبیران در تفهیم مطالب میسر گردد و در کنار آموزش مفاهیم زبانی، دلایل و چرایی آموزش آن نیز تدریس شود در پایان سپاس‌گزارم از:

- همه‌ی دانش‌آموزان عزیزی که در جهت درک صحیح زبان و مختصات آن، این کتاب را با علاقه مورد مطالعه قرار می‌دهند.

- سرکار خانم‌ها لیلا جلیلی درخش و راحله شکرایی برای راهنمایی‌ها و کمک‌های بی‌دریغشان در تنظیم کتاب.

- دوستان عزیز آقای اصغرزاده، سرکار خانم‌ها آقایاری و ابوالحسنی و عموتقی و تمام کارکنان محترم مرکز نوآوری‌های آموزشی مرآت که در طول این مدت، تلاش فراوانی برای به ثمر رساندن این کتاب انجام دادند.

و سپاس‌گزارم از تمام دبیران گران‌قدر که مرا مورد حمایت و لطف خود قرار داده و می‌دهند؛ و امیدوارم نواقص و اشکالات کتاب را بدون اغماض با بنده از طریق آدرس ایمیل: datis1931@gmail.com یا آدرس سایت مرکز نوآوری‌های آموزشی مرآت، www.meraat.ir با بنده در میان گذارند تا در ویرایش‌های بعدی آن‌ها را اصلاح کنم.

«آینه‌ای برابر آینه‌ات می‌گذارم

تا از تو ابدیتی بسازم.»

سعید گنج‌بخش زمانی

مرداد ۱۳۹۱

هفته آموزشی ۱	درس اول: زبان، درس ششم: شکل‌های زبان	۷
هفته آموزشی ۲	درس دوم: جمله	۹
هفته آموزشی ۳	درس سوم: مروری بر نگارش دوره‌ی راهنمایی و بیاموزیم، درس پنجم: ویرایش	۱۱
هفته آموزشی ۴	درس چهارم: جمله و اجزای آن	۱۳
هفته آموزشی ۵	درس هفتم: چرا املای نویسیم؟ و بیاموزیم	۱۵
هفته آموزشی ۶	درس هشتم: ویژگی‌های فعل (۱) و بیاموزیم	۱۷
هفته آموزشی ۷	درس نهم: نگارش علمی و ادبی، درس دهم: مقایسه و بیاموزیم	۱۹
هفته آموزشی ۸	درس دهم: ویژگی‌های فعل (۲)	۲۱
هفته آموزشی ۹	درس دوازدهم: گروه اسمی (۱) و بیاموزیم	۲۳
هفته آموزشی ۱۰	درس سیزدهم: با چه خطی بنویسیم؟، درس چهاردهم: توصیف	۲۵
هفته آموزشی ۱۱	درس پانزدهم: زبان‌شناسی چیست؟ (۱) و بیاموزیم، درس بیست و چهارم: زبان‌شناسی چیست؟ (۲) و بیاموزیم	۲۷
هفته آموزشی ۱۲	درس شانزدهم: گروه اسمی (۲)	۲۹
هفته آموزشی ۱۳	درس هفدهم: ساده‌نویسی و بیاموزیم، درس نوزدهم: خاطره‌نویسی / یادداشت روانه	۳۱
هفته آموزشی ۱۴	درس هجدهم: گروه اسمی (۳) و بیاموزیم	۳۳
هفته آموزشی ۱۵	درس بیستم: ضمیر و بیاموزیم	۳۵
هفته آموزشی ۱۶	درس بیست و یکم: چه کلمه‌ای اهمیت املایی دارد؟ و بیاموزیم	۳۷
هفته آموزشی ۱۷	درس بیست و دوم: نامه‌نگاری (۱) و بیاموزیم، درس بیست و پنجم: نامه‌نگاری (۲) و بیاموزیم	۳۹
هفته آموزشی ۱۸	درس بیست و سوم: گروه قیدی	۴۱
هفته آموزشی ۱۹	درس بیست و ششم: گروه کلمه چیست؟	۴۳
هفته آموزشی ۲۰	درس بیست و هفتم: نقش‌نما و بیاموزیم، درس بیست و هشتم: خلاصه‌نویسی و بیاموزیم	۴۵